

TILVÆKST Grovfoder nr. 22, 7. august 2025

Indhold

- Mark
- Aktuelt i foderroer
- Urter i græs- og kløvergræsmarker
- Regler og tilskud
- Efterafgrøder, art og sortsvalg
- Nye krav til sprøjtejournal
- Ændring af regler vedr. PLG-tilsagn
- Indberetning af oplysninger til biogas
- Præcisering - Udbringning af fast husdyrgødning før etablering af græs og kløvergræs
- Udbringning af fast husdyrgødning

MARK

Aktuelt i foderroer

Af planterådgiver Thomas Harbo

Det er aktuelt at bekæmpe bladsvampe i foderroerne.

Vi er nu nået hen først i august, og bladsvampene kan findes i foderroerne. Bederust er som oftest den mest udbredte sygdom, men Cercospora, Ramularia og Meldug kan også findes. Der skal senest behandles, når fem procent af planterne er angrebet af én eller flere af de betydende sygdomme.

Billede 1 og 2 Der er meldug i roerne. I den aktuelle mark er angrebsgraden langt over de fem procent, som udløser

en bekæmpelse. Angrebsgraden er dog meget varierende over marken med områder næsten uden angreb til andre områder, hvor alle planter er angrebet. Aktuelt findes der ikke andre svampesygdomme i marken. (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Pga. risiko for resistens i meldug samt for at opnå en forventet blandings effekt, følger vi den "officielle anbefaling" fra SEGES, og ændrer anbefalingen om middelvalg, således at der ved splitstrategi mod bladsvampe anbefales en tankblanding af 0,3 L/ha Comet Pro + 0,3 L/ha Amistar Gold. Vil du kun behandle én gang anbefales fortsat 0,4-0,6 L/ha Comet Pro; se tabel 1. Ved splitsstrategi udføres T2 tre (- fire) uger efter T1. Splitsprøjtning anbefales især ved tidlige angreb, ved vedvarende højt smittetryk og i afgrøder, som skal høstes sent. Det vil være relevant at anvende splitstrategien ved sprøjtning frem til og med uge 32 for marker, som først skal høstes i november (eller senere), mens det i øvrige tilfælde anbefales at nøjes med én behandling. Det anbefales at behandle senest i uge 32.

Tabel 1 Bekæmpelsesstrategi for bladsvampe i foderroer.

"Tidspunkt"		Middel	Dosis [L/ha]	Pris [kr./ha]
Splitsprøjtning	T1 Første splitspr. / uge 31-32	Comet Pro Amistar Gold	0,30 0,30	219
	T2 Anden splitspr. / uge 34-35 (T2 = T1 + 3 uger)	Comet Pro Amistar Gold	0,30 0,30	219
Én sprøjtning	T1 Uge 31 – 32	Comet Pro	0,40-0,60	164-246
Én sprøjtning	T1 Uge 31 – 32	Amistar Gold	0,70-0,80	224-256

Godkendelsen af Comet Pro og Amistar Gold/Greteg Star i foderroer ses i nedenstående tabel.

Tabel 2 Godkendelse af Comet Pro og Amistar Gold/Greteg Star i foderroer.

Middel	Maks. dosis pr. sæson [L/ha]	Antal behandlinger	Interval mellem behandlinger	Afstand til [m]			Behandlingsfrist
				Vandmiljø	§3	Veje, beboelse m.v.	
Comet Pro	0,625	2	21 dage	10	-	-	28 dage
Amistar Gold/Greteg Star	1,0	2	21 dage	10	-	2	35 dage

Da der generelt er megen top på roerne i år, anbefales det at anvende en stor væskemængde, hvorfor forslaget med ISO-dyse 025 i nedenstående forslag til sprøjteteknik er mindre egnet. Morgensprøjtning på saftspændte planter giver det bedste resultat.

Tabel 3 Sprøjteteknik til svampebekæmpelse i foderroer.

Dyse / farve	Væskemængde [L/ha] ved 3,0 bar	
	5,0 km/t	6,5 km/t
025 / lilla	(240 – mindre egnet)	IKKE velegnet
03 / blå	288	222
04 / rød	384	295

Urter i græs- og kløvergræsmarker

Af planterådgiver Thomas Harbo

Overvej om du skal supplere din kløvergræsblending med urter.

Urter i slætgræsset?

Fra 2026 bliver det muligt at opnå ét point i Arlas bæredygtighedsmodel, hvis du kan opfylde betingelserne om at have mindst 0,2 ha græs pr. ko og samtidig har urter i græsmarkerne. Hvis du skal etablere nye græsmarker i august efter høst, bør du derfor overveje, om du skal supplere kløvergræsblendingen med urter? Bæredygtighedsmodellens krav til kløvergræsmarken er, at der skal være etableret mindst fem arter: Minimum én kløverart, én græsart og én urt. En traditionel rajgræs-baseret hvidkløver-græsblending kan derfor også suppleres med f.eks. timote, så der kun er krav om to urter.

Græsmarksblandinger med urter har indtil videre primært været anvendt i de økologiske blandinger og til specielle afgræsningsscenarier. Imidlertid kan vi nu forudse, at efterspørgslen bliver større også til almindeligt konventionelt

brug. Endnu er der rigtig meget, der er uafklaret omkring urterne, selvom der er en del erfaringer fra de økologiske marker at trække på. Interessen samler sig i øjeblikket primært om arterne cikorie, lancet vejbred og kommen og til dels kællingetand. I forsøg søges det afklaret hvor stor udsædsmængde, der ideelt skal anvendes, hvordan persistensen af urterne er i konventionelle græsmarker og ikke mindst, hvordan urterne påvirker kvaliteten af ensilagen.

1 point i Arlas bæredygtighedsmodel giver ca. 2.300 kr. pr. 1.000.000 kg mælk leveret pr. år. Omkostningerne til at etablere urter i kløvergræsmarken ved 1 procent urter af tre forskellige arter (lancet vejbred, cikorie og kommen) er omkring 120 kr./ha.

Iblanding af urtefrø

Indtil videre er der ikke fastlagt retningslinjer for sammensætningen af græsmarksblandinger med urter, men det håber vi, at der kommer i form af de "Anbefalede frøblandinger til græsmarker på konventionelle bedrifter", som er en fælles norm for de "officielle græsmarksblandinger", som alle firmaer skal efterleve, hvis græsmarksblandingen skal sælges som f.eks. blanding 22, blanding 35 eller blanding 45. Indtil videre har flere af frøfirmaerne deres egne bud på, hvordan en græsmarksblanding med urter skal se ud, men vil du have en Sydvestjyden® eller blanding 35 suppleret med urter er du henvist til selv at stå for iblandingen. Flere firmaer tilbyder dog også at lave specialblandinger, og her kan du få blandet f.eks. cikorie, lancet vejbred og kommen i din Sydvestjyden®, hvis du skal bruge mindst 500-600 kg. Det er muligt at købe urterne som en "ren urteblanding" eller enkeltvist.

Sensommeretablering af græsmarksblanding med urter

Vores viden om, hvor sent urterne kan etableres i efteråret, er også begrænset. Men flere af urterne er også lidt langsomme i etableringsfasen, og ligesom kløver må de ikke sås for sent, hvis overvintringen skal være sikker. Vi anbefaler derfor, at du ikke sår senere end 15.-20. august – tidligst på udsatte lokaliteter.

Indtil vi får mere viden om sammensætningen af græsmarksblanding/urter, er vores anbefaling, at du anvender 1 procent urter pr. art af udsædsmængden; dvs. at du skal anvende 250 g/ha urtefrø af hver art, hvis udsædsmængden er 25 kg/ha.

De fleste urtefrø er meget små og er derfor følsomme for dyb såning. Almindelig rillesåning med ½-1 cm sådybde, eller tilsvarende øverlig såning med skiveskær og trykrulle, som normalt anbefales til etablering af græsmarken, er også velegnet til de små urtefrø. Det kan ikke anbefales at anvende Stomp CS til ukrudtsbekæmpelse.

REGLER OG TILSKUD

Efterafgrøder, art og sortsvalg

Af planterådgiver Niels Holmgaard

Med udsigt til tidlig høst er der gode betingelser for at etablere efterafgrøder, der såvel lever op til reglerne som bidrager til at optage overskydende næringsstoffer, forbedrer jordstruktur og biodiversitet.

Udnyt den tidlige høst til at etablere vellykkede efterafgrøder

Efterafgrøder er et vigtigt redskab i den moderne planteproduktion. Efterafgrøder opsamler og sikre værdifulde næringsstoffer, modvirker erosion ved kraftig nedbør, udvikler samt støtter jordstrukturen, konkurrerer mod ukrudt og bidrager til en højere diversitet i agerlandet.

Såning af efterafgrøder før høst medfører urørt stub i en lang periode med god effekt på henfald af ukrudtsfrø, herunder græsfrø. Det kan derfor være et af flere værktøjer til at nedbringe frøpuljen i jorden.

Aktuelt ser det heldigvis ud til, at der er mere stabilt tørvejr i sigte. Hvis langtidsprognosen holder, kan vi stadig se frem til en forholdsvis tidlig høst, hvilket forhåbentlig giver mulighed for at lave en rettidig og god etablering af efterafgrøderne. Det skulle gerne give nogle flotte og veludviklede efterafgrøder inden vinter, der får optaget de tilgængelige næringsstoffer, så de ikke tabes, samt bidrager positivt til jordstrukturen og næste års udbytte.

Da der synes at være udsigt til at kunne etablere efterafgrøder efter høst rettidigt inden 20 august, bør du satse på dette, da det er den mest sikre metode for etablering. Men hav en plan B klar. I marker, hvor høsten og evt.

halmbjergning med stor sandsynlighed bliver senere end den 20. august, kan du med fordel få efterafgrøderne spredt inden høst.

I marker, hvor halmen skal bjerges, skal du dog være varsom med at sprede efterafgrøderne meget tidligt, da 10-15 cm høje planter skades mere af aktiviteter som kørsel, halmriving og halmbjergning end planter, der først er ved at spire. Efterafgrøder af vårbyg og havre er mere robuste overfor færdsel end tokimbladede arter som olieræddike og gul sennep.

Såning før høst

Såning af efterafgrøder før høst er ikke uden udfordringer, men gør du dig umage, lykkes det ofte rigtig godt.

Du skal naturligvis råde over en maskine, der kan udføre opgaven tilfredsstillende. De fleste liftmonterede gødningsspredere, kan ved korrekt indstilling sprede efterafgrøder op til 24 m, ved større spredebredde kræves ekstra omhyggelighed. Nogle spredere skal påmonteres specialudstyr for at sprede de små frø. Kontakt producenten hvis du er i tvivl. Der er også gode erfaringer med el-spredere monteret på en bom. De kan dog kun sprede 10-12 meter, så afstanden mellem sprederne må ikke være større.

Der findes også enkelte gødningsspredere med bom, her fordeles frøene meget nøjagtigt i fuld bredde. Den mest sikre metode er bomspredere, der via slanger blæser frøene ud i fuld bredde. Husk i den forbindelse at vurdere tidligere års erfaringer. Metoder der lykkedes godt, kan anvendes igen. Metoder, der ikke lykkedes tilfredsstillende, skal justeres, inden du prøver igen.

Smalle hjul på traktoren er også en god ide, så køreskaden i afgrøden mindskes. Vi anbefaler normalt kun spredning af efterafgrøder før høst i vårbyg og hvede. Rug, der ofte er noget højere, vil udfordre spredningen med almindelige gødningsspredere; her vil en bomspreader være et bedre valg til opgaven.

Efterafgrøderne skal være spredbar i hele arbejdsbredden. Olieræddike, Strukturator/Radise Deep-till, vårbyg og rug, kan erfaringsvis, i stille vejr, spredes i op til 36 meter med en gødningsspreder (husk at spredning over 24 m er svært). En lille el-spreader med en tallerken kan oftest kun sprede op til 12 meter. Olieræddike er erfaringsmæssigt bedst til at spire på en tør jordoverflade. Vikke kan også anvendes, hvis du vil have kvælstoffikserende efterafgrøder. (Husk at kvælstoffikserende efterafgrøder skal anmeldes som sådan i GKEA-skemaet). Fabriksindstillingerne gælder sjældent for netop den TKV dine frø eller din blanding har, så husk en spredetest. Den kan godt laves nu, så sprederen er fintunet, når der skal køres.

Det er en fordel at sprede lige før eller lige efter nedbør, da fremspiringen forbedres, når jorden er fugtig. Det mest optimale tidspunkt er 10-14 dage før forventet høst. Du skal være opmærksom på snegle i marken. Der er ikke meget føde i bunden af en moden kornafgrøde, og i fugtig og varmt vejr kan mange snegle ødelægge efterafgrøden. Det anbefales, at der spredes sneglegift forebyggende i udsatte pletter og yderomgange lige efter etablering og at angrebsgraden af snegle følges dagligt, som var det i en nysået rapsmark. Efterafgrøder, der er spist af snegle, samler ingen næringsstoffer op, og kan ikke godkendes ved kontrol.

SAGROs anbefalede artsvalg til spredning før høst er 12-15 kg olieræddike, Strukturator/Radise Deep-till, gerne blandet med 50 kg vårbyg/rug/havre. Der anvendes højere udsædsmængde, da fremspiringen er lavere ved såning før høst.

Såning efter høst

De fleste har gode erfaringer med at så efterafgrøder efter høst - med såmaskine, stubharve eller lign. Metoden er sikker og slår sjældent fejl, hvis du er omhyggelig og sikrer en god placering af frøene i fugtig jord. Snegle kan også give problemer ved denne etableringsmetode og langs markkanter, hvor sneglene ofte vandrer ind i markerne, kan det anbefales, at der spredes sneglegift i forbindelse med etableringen. Husk at sneglegift ikke virker, hvis pillerne nedmuldes i forbindelse med etableringen. Pillerne skal ligge ovenpå jorden.

Valg af efterafgrøder

SAGRO anbefaler blandinger af efterafgrøder for at sikre en effektiv og robust etablering. Blandinger giver større variation i vækst og funktion, hvilket øger chancen for succes.

- Brug sortsblandinger af olieræddiker eller kombinationer af olieræddiker og radiser for at få både hurtig vækst og

øget frosttolerance.

- Tidlige sorter blomstrer hurtigt og gavner insekter.
- Sene sorter og radiser forbliver vegetative og optager næringsstoffer langt ind i vinteren.
- Tilføj gerne korn eller honningurt – de har trevlerødder, som sammen med pælerødder fra ræddiker og radiser giver en mere stabil jordstruktur.
- Undgå at bruge gul sennep i sædskifter med raps, da gul sennep opformerer kålbrok.

Variation i arter og rodtyper styrker både jorden og planternes funktionsevne – en vigtig del af bæredygtig planteavl. Se billede 3.

Billede 3 Forskellige typer af rødder. Her vikke, blodkløver, cikorie og olieræddike. (Foto: Jens Kristensen, SAGRO)

Her i det vestjyske, hvor vinterne børen altid overstiger jordens vandkapacitet, har vi god effekt af overvintrende efterafgrøder, da de holder bedre på næringsstofferne, end hvor efterafgrøder fryser væk tidligt på vinteren. Derfor er det en god ide at blande vinterfaste arter i efterafgrøderne. Her efter 1. august er det kun rug, der kan bruges. Følgende arter kan benyttes som efterafgrøder: Korsblomstrede afgrøder, honningurt, almindelig rug, stauderug, hybridrug, vårbyg og havre. Vinterhvede og vinterbyg kan kun bruges ved etablering INDEN 1. august. I tabel 4 ses SAGROs forslag til efterafgrødeblandinger.

Tabel 4 Forslag til udsædsmængder i efterafgrødeblandinger.

Udsædsmængderne er tilpasset etablering efter høst. Ved etablering før høst bør mængderne sættes 25 % op.

Art 1	Art 2	Art 1 [kg/ha]	Art 2 [kg/ha]
Olieræddike	Korn	8	50
Gul sennep	Korn	5	50
Honningurt	Korn	4	50
Olieræddike	Honningurt	8	3
Gul sennep	Honningurt	5	3
Olieræddike	Gul sennep	4	8
Korn	Korn	75	75

Udbedring af dårlig jordstruktur

Har du marker, hvor jorden er blevet for kompakt, f.eks. hvis der er spor efter gyllenedfælder eller andet tung trafik, kan det give dårlige vækstvilkår for afgrøderne, som det ses på billede 4.

I sådanne tilfælde bør du udnytte muligheden for at grubbe disse områder i forbindelse med eller lige efter etablering af efterafgrøder. Grubning virker bedst i tør jord, og efterafgrødernes rødder kan stabilisere jordstrukturen i løbet af efteråret, så den bedre kan tåle kørsel igen til næste forår. At vente med grubningen til tidligt forår, hvor jorden ofte er våd, er en dårlig løsning.

Billede 4 Strukturskader der giver dårlig vækst i vårbyg. (Foto: Niels Holmgaard, SAGRO)

Nye krav til sprøjtejournal

Af planterådgiver Malte Holm Jacobsen

Vær opmærksom på en række nye krav til sprøjtejournalen, der er trådt i kraft 1. august.

Den 1. august er der trådt nye og skærpede krav til sprøjtejournalen i kraft. Et af de mest markante ændringer er, at det bliver obligatorisk at føre sprøjtejournalen digitalt. Der er dog indført en overgangsperiode, som løber frem til planperioden 2027. Det betyder, at landmænd i perioden fra 1. august 2025 til 31. januar 2027 fortsat har mulighed for at føre journalen enten på papir eller elektronisk. Det anbefales dog kraftigt allerede nu at overgå til elektronisk registrering for at være godt forberedt på de kommende krav.

Tre krav

Særligt tre krav kræver opmærksomhed allerede nu. For det første skal indberetninger fremover ske på markniveau – det er ikke længere tilladt blot at registrere på afgrødeniveau. Derudover skal vækststadiet angives ved anvendelse af plantebeskyttelsesmidler, uanset om der er tale om midler mod ukrudt, svampesygdomme, skadedyr eller vækstregrulering. Endelig skal tidspunktet for udbringning registreres, hvis der anvendes skadedyrsmidler med bi-mærker i blomstrende afgrøder.

Maskinstationer

Der stilles desuden krav til sprøjtearbejde udført af maskinstationer. Her skal sprøjtejournalen udleveres til landmand umiddelbart efter opgavens udførelse, og maskinstationen skal opbevare en kopi i virksomheden. Det er ikke længere tilladt at eftersende journalen ved kontrol – den skal være tilgængelig og ajourført på bedriften.

Overtrædelser kan undgås

Ifølge den seneste kontrolstatistik fra myndighederne er der registreret en betydelig andel af overtrædelser i forbindelse med korrekt anvendelse og håndtering af plantebeskyttelsesmidler. Faglige vurderinger peger på, at mange af disse overtrædelser kan undgås ved brug af digitale værktøjer. Statistikken viser, at en stor del af overtrædelserne skyldes besiddelse af ulovlige midler, herunder produkter med udløbet godkendelse, midler med nye registreringsnumre eller etiketter, der er ulæselige, samt manglende eller mangelfuld sprøjtejournal.

Benyt digitale løsninger

Derfor anbefales det at benytte digitale løsninger som KemiTjek og FarmTracking til at sikre overholdelse af reglerne. KemiTjek gør det muligt at scanne stregkoder på kemikaliebeholdere og få svar på, om midlerne stadig er godkendte. Værktøjet er integreret med FarmTracking, som understøtter ajourføring og kontrol af sprøjteopgaver og hjælper med at sikre, at alle krav overholdes. FarmTracking kontrollerer blandt andet, om sprøjteopgaverne er lovlige i forhold til afgrøde, dosis og vækststadiet. Hvis sprøjtningen udføres af en ekstern virksomhed – eksempelvis en maskinstation eller en nabo – kan der gives adgang til systemet, så sprøjteføreren kan registrere sprøjtningen med det samme.

Selvom værktøjerne kræver abonnement, understreges det, at udgiften er relativt lav sammenlignet med de bøder, der kan følge af blot én overtrædelse.

Ændring af regler vedr. PLG-tilsagn

Af planterådgiver Malte Holm Jacobsen

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø ændrer nu praksis for naturpleje. Fremover er det ikke længere tilladt at erstatte afgræsning med slæt eller slæt med afpudsning – heller ikke på mindre delarealer. Ændringen sker, fordi den tidligere praksis ikke er i overensstemmelse med bekendtgørelsen. Samtidig ønsker styrelsen at fremme afgræsning som den mest skånsomme og naturvenlige plejeform. Tidligere blev sådanne afvigelser ofte accepteret under fleksibilitetsreglen, men det er ikke længere tilfældet. Alle arealer skal nu plejes i fuld overensstemmelse med reglerne.

Krav og forpligtelser

Ved tilskud til græs- og naturpleje gælder en femårig forpligtelse til årlig pleje, enten ved afgræsning eller slæt. Hvis man vælger slæt, skal der foretages mindst én slåning årligt mellem 21. juni og 15. september.

Ved valg af afgræsning skal der i ansøgningen vælges én af tre modeller, som fremgår af tabellen.

Tabel 5 Ansøgningsmuligheder med PLG-tilsagn om afgræsning.

Valgt afgræsningsmetode	Krav til afgræsning
Synligt afgræsset	Arealet skal være tydeligt afgræsset senest 15. september.
Fast græsningstryk	Mindst 0,3 storkreatur/ha i perioden 1. juni–31. august. Kan ikke kombineres med grundbetaling.
Ekstensiv græsning	Græsning i perioden 1. januar–30. november. Kræver egen registrering med foto via Landbrugsstyrelsens app i november. Afgræsning må kun ske med heste eller drøvtyggere.

Fælles krav PLG-tilsagn - uanset valg af metode

- Ingen slåning i perioden 1. maj–20. juni.
- Ingen omlægning, gødning eller sprøjtemidler.
- Arealet skal drives af ejer eller forpagter i hele perioden.
- Ved salg eller bortforpagtning skal tilsagnet overdrages eller ophæves.

Indberetning af oplysninger til biogas

Af planterådgiver Peter Siebert

Inden for de kommende uger skal oplysningerne om leverede mængder husdyrgødning til biogasanlæg indberettes.

For dem, der leverer deres husdyrgødning til et biogasanlæg, skal der her i august måned indberettes værdier for indhold i den leverede husdyrgødning. Biogasanlægget har oplysningerne om hvor mange tons, der er leveret, men kender ikke indholdet af N og P samt udnyttelseskrav og fosforloft. Det er derfor din opgave i samarbejde med din planterådgiver at levere tal for indhold i den leverede husdyrgødning til biogasanlægget. Biogasanlæggene skal indberette både modtagne og afsatte mængder af husdyrgødning og afgasset gylle til Styrelsen for Grøn arealomlægning og Vandmiljø. Fristen for denne indberetning er den 31. august for biogasselskabet. For at biogasselskabet kan nå at indberette rettidigt, er fristen for at levere oplysninger til dit biogasanlæg ofte en uges tid før den 31. august.

Langt de fleste biogasanlæg har efterhånden en online biogasportal, hvor du som leverandør har et login til. Nogle biogasportaler har en fuldmagtsløsning til planterådgiveren, mens andre biogasportaler endnu ikke har denne løsning, og din planterådgiver er derfor afhængig af at kende dit login. For nogle biogasanlæg skal oplysninger om de leverede tons findes i leverandørportalen, mens andre anlæg sender leverede tons særskilt i en mail til dig og/eller din planterådgiver.

Du bedes derfor kontakte din planterådgiver og evt. videresende oplysninger fra biogasanlægget om leverede/modtagne mængder, så vi kan være sikker på, at opgaven bliver løst.

Præcisering – Udbringning af fast husdyrgødning før etablering af græs og kløvergræs

Af planterådgiver Thomas Harbo

I artiklen 'Etablering af kløvergræsudlæg i august' i TILVÆKST Grovfoder nr. 21 har jeg i afsnittet 'Gødsugning' kort skrevet, at det er lovligt at udbringe fast husdyrgødning til *"nyudlagte græs- og kløvergræsmarker etableret med eller uden dæksæd, såfremt den nye afgrøde er etableret inden 1. september."* Det skal præciseres, at husdyrgødningen skal udbringes **INDEN** etablering af afgrøden, og at nedbringning skal ske senest 4 timer efter udbringning.

Udbringning af fast husdyrgødning

Af planterådgiver Thomas Harbo

Fast husdyrgødning må udbringes før etablering af græs og vintersæd inden 1. september, hvorefter der er lukkeperiode hen over efterår og vinter.

Reglerne for udbringning af husdyrgødning er blevet samlet i "Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, Kap. 2" (BEK nr. 931 af 16/7/2024). I 2023 blev nye regler for udbringning af husdyrgødning implementeret, og du skal i den forbindelse være opmærksom på definition af gødningstyper og lukkeperioden for fast gødning.

Definition af fast gødning

- Fast gødning er defineret som gødning, der bevarer sin form ved placering i en stak eller bunke, som ikke flyder ved egen kraft, og som ikke kan pumpes.

Det er desuden fastsat, at bundfald fra gyllebeholdere skal udbringes efter reglerne for fast gødning.

Fast husdyrgødning

Udnyttelse

Fast gødning har den største kvælstofudnyttelse ved forårsudbringning inden såning af vårsæd, roer og majs. I nedenstående tabel ses den faglige markeffekt for kvælstof i fast staldgødning og dybstrøelse.

Tabel 6 Markeffekt af fast husdyrgødning

	Fast staldgødning, 25 % ammonium-N af N-total			Dybstrøelse		
	Før såning	Forår	Efterår	Før såning	Forår	Efterår
Vårsæd	40	-	30	30	-	25
Roer og majs	45	-	35	35	-	30
Vintersæd	20	25	10	20	25	-
Vinterraps	30	25	15	30	25	-

Tabel 6 viser den gennemsnitlige markeffekt for alle jordtyper. På lerjord i nedbørsfattige områder kan der opnås en god effekt af efterårsudbringning, mens udbringning på sandjord i nedbørsrige områder øger risikoen for tab af kvælstof ved udvaskning i vintermånederne. Her vil efterårsudbringningen ofte have en lavere kvælstofeffekt end angivet i tabellen. For andre typer af fast gødning gælder, at jo højere andel af ammonium-kvælstof, des bedre virkning. Fælles for alle typer er, at markeffekten er størst ved forårsudbringning. Vinterraps kan dog med fordel tilføres fast husdyrgødning før såning i efteråret i stedet for i den etablerede afgrøde i foråret.

Regler for udbringning af fast husdyrgødning

Reglerne for, hvornår fast husdyrgødning må udbringes, tåler gentagelse. Kravene afhænger af, om udbringningen sker før eller efter afgrødens etablering.

Udbringning af fast organisk gødning FØR etablering af græs og vinterafgrøder

Der må kun tilføres fast organisk gødning til arealer, hvor der etableres græs, vintersæd, vinterraps eller gul sennep/olieræddike forud for sukkerroer.

- Gødningen må kun tilføres til afgrøder, der sås før 1. september.
- Gødningen skal nedbringes indenfor 4 timer.

Udbringning af fast organisk gødning til arealer MED etableret græs og vinterafgrøde

Der må IKKE udbringes fast organisk gødning til etablerede afgrøder i perioden fra høst til 1. november. Lukkeperioden starter dog senest 1. september. Efter 1. november afhænger udbringningsperioden af jordtypen.

- På lerjord (JB 7-9) må der udbringes fast organisk gødning fra 1. november.
- På ler- og humusjord (JB 5-6 og 10-11) må der udbringes fast organisk gødning fra 1. december.
- På sandjord (JB 1-4) må der udbringes fast organisk gødning fra 1. februar.

Fiberfraktion fra separeret gylle skal nedbringes senest 4 timer efter udbringningen, hvilket normalt ikke er muligt i etablerede afgrøder. Udbringning af fiberfraktion i etablerede afgrøder er derfor i praksis ikke lovlig.

Fast husdyrgødning må ikke udbringes på arealer med etablerede afgrøder til høst, der ligger indenfor 20 m fra kategori 1-natur samt lobeliesøer og højmoser omfattet af kategori 2-natur, medmindre husdyrgødningen nedbringes inden 4 timer.

Udbringning af fast organisk gødning FØR etablering af forårssåede afgrøder

Reglerne for, hvornår fast organisk gødning må udbringes før etablering af forårssåede afgrøder, afhænger af jordtypen. På lerjord (JB 7-9) må der tilføres fast organisk gødning i vinterperioden, mens tilførslen til sandjord (JB 1-4) først må ske efter 1. februar. Tidspunkterne er ikke afhængige af, om der har været efterafgrøder eller ej på arealerne. Tidspunkterne for, hvornår det er tilladt, kan ses i tabel 7.

Tabel 7 Tilladte udbringningsperioder for fast organisk gødning inden etablering af forårssåede afgrøder.

Jordtype	Arealer med efterafgrøder udlagt i majs	Arealer med efterafgrøder, efterår 2025	Arealer uden efterafgrøde efterår 2025
JB 1-4	1. marts 2026	Fra 1. februar 2026	Fra 1. februar 2026
JB 5-6 og 10-11	1. marts 2026	Fra 1. december	Fra 1. december
JB 7-9	1. marts 2026	Fra 1. november	Fra 1. november

Have-parkaffald, bioaske og biokul

Ikke-komposteret have-parkaffald, bioaske og biokul må udbringes hele året.